

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, márczius 22.

Két út.

A fúzió soha sem fog létre jönni Apponyi és a most uralkodó liberális rendszer között. Volt már számtalan alkalom, sőt parancsoló szükség is, mely a fuziót előkészítette, de vagy meg kellett volna alázkodni Apponyinak s ezt ő nem teszi, páratlan nemes és önzetlen politikai multja után nem is teheti, vagy át mehetett volna felemelt fővel is, midőn utja saját elveinek virágával, küzdelmének gyümölcsével volt diszitve, a magyar katonai iskolák elnyerése, az udvartartás kibővítése stb. idején, de ekkor észre vette azt az elsavanyodott kompániát, mely a husos fazekak mellett ül, azt a klikket, melyet társul, elvtársul kellett volna elfogadni és ismét nem volt fuzió.

Jobbnak látja ő maradni a gyümölcstelen ellenzéken a maga társaival, mint be menni a hatalom pártjába s elfogadni az új társakat.

Hiába, két különböző uton jár a kormány és az Apponyi politikája és ha néha a sajátságos körülmények játéka folytán közeledik is egymáshoz a két út, össze nem fut, egygyé nem válik soha.

Ismét el mondta Apponyi egyikét azoknak az ő remek beszédeinek, melyek bár magyarul vannak mondva, de a kormánypárt előtt mégis érthetetlenek, mert idealisztikus felfogással vannak tele és absoluta nem használnak, sőt ártanak annak aki elmondja, messze vissza vetve

őt a hatalom elérhetésétől, a haza pedig? Annak, ha szüksége volna is ilyen beszédre, várhat még, hiszen minden baja mellett még bírja fizetni az adót, sőt Tisza István örömmel konstata, hogy még többet is bírna fizetni.

Mire való hát ilyen még mindig kibírható viszonyok között nyughatatlankodni és csupa hazafiaskodásból bevágni saját karrierje utját a plebs javáért?

Keserűen beszélt Apponyi, csaknem a személyes tégig elment. Kemény kritikát mondott a liberális éra évtizedekre terjedő uralkodásáról és mélyre, áthidalhatatlan mélyre ásta meg a sánczot maga és a hatalmon levő párt között, mikor különböző felfogásukat illusztrálta.

Mi egy hazafias hatalom kötelessége?

Felhasználni az eszközöket arra, hogy a magyar társadalomnak gyengéit, a politikai erkölcs laza felfogását és a hazafiaságnak sokszor csak szavakban buzgó nyilvánulását kiegészítse, törvények által siessen segítségére a függetlenségét, önállóságát, saját erejéből fenntartani nem képes nép rétegnek, példát adni a joguralom szeplőtlen fenntartása és a törvénytiszteletben, bűnnek nevezni a bünt, erénynek az erényt, maga nevében mindazi, sőt ha kell kötelessége a hatalomnak önmaga ellen, vagy önmaga alól is felszabadítani a nemzetet ha a haza érdeke kívánja, mint tett 48-ban a hatalmon levő privilégizált nemesség. Ez az egyik út, melyen a hatalom járhat.

És mi a másik út?

Kihasználni a nép gyöngességét, ön-

állatlanságát, politikai erkölcsének laza voltát arra, hogy a hatalom pártjának örök élete legyen. Párturalmi szempontok alá hajtani az állami kedvezményeknek, sőt magának az állami kötelességeknek teljesítését. Nem fejleszteni a szabadságnak garanciáját, hanem korhadni hagyni az intézményekben és kormányzatban. Ez a másik út.

Az a mély hallgatás, melybe a kormánypárt a beszédnél merült és az a kitörő lelkesedés, mely az ellenzéken felhangzott, élénken magyarázza, hogy melyik utat választotta a magát liberalisnak nevező hatalom.

Ez után a beszéd után fuzió nem igen lesz, de a helyzet tisztázva van.

A hatalom visszaélései szembe szökők minden téren. Végig vigyáztuk a választói liszta gyártását. Ezen a téren igazán kár törvényre hivatkozni, vagy csak beszélni is róla. Apponyi fel is használja ezt az óriási visszaélést és saját törével fogja meg egy dilemmában a kormányt, midőn bebizonyítja, hogy a választók száma stagnál, mert ennek oka csak kettő lehet vagy tömeges az elszegényedés, mit a kormány nem akar elismerni, vagy jofosztás uralkodik a liszta gyártásnál. Vagy mint egy képviselő megjegyezte mind a kettő.

A képviselő választások brutálításait ki nem ismeri? Több lövés nem hangzott el a szocialista lázadásoknál sem, midőn rabolni akart a nép, mint a képviselő választások idején, midőn jogát akarta gyakorolni.

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

A jogász természetrajza.

Írta: RADVÁNYI ALADÁR.

Bevezetés.

Knowledge is power. A tudomány hatalom. Ennek a jelszónak köszönhetjük a modern haladást. Az előtt azt tartották, hogy megfordítva: a hatalom tudomány, ma azonban csatánós példák beigazolták, hogy ez a vélemény nem más, mint lomtárba való ódság, mivel a hatalomnak egyáltalán semmi köze a tudományhoz. Mi is ennek az elvnek vagyunk harcosai. Félre tehát a középkori kísérletekkel, hadd lengjen fennen a zászló a kettős jelszóval:

Nem a hatalom, tudomány, hanem:

A tudomány hatalom!

Végig tekintetem ennek a hatalomnak a birodalmán. Szép kisterület, az igaz. A sarkokat, Kinát, a Szaharát, Észak-Ausztráliát, a Balkán-félszigetet s Magyarországot nem csekély részét, valamint báró Bánffy Dezsőt kivéve, hozzátartozik az egész földkerekség. Hivatalnokai száma millió. Biró Lajostól, az új-guineai magyar kutatótól le egészen a legutolsó önkéntes szobafo-

goly német filozofusig mindet egy lelkesíti, a tudomány! Vivmányaiba naponkint, sőt percenkint belebotunk. Ha a nagyvárad villamos vasut legázol; ha a nagypiaczi — pardon! Bémer-téri — színházba nem tud beleütni a mennykő egy vasrudacska miatt, ha a feleségem elolvassa egy kis masina segélyével a »saját kezembe« szülő leveleket; mindez téged magasztal, oh tudomány!

Hiába! a tudomány hatalom.

Terjed is a tudomány mindenfelé. Ma már mindenkinek van valami kedvenc tudományszaka, a mivel foglalkozik. Egyik nyelvészettel, másik a pondrókkal, harmadik a csigákkal, negyedik az észjoggal bibelődik s igyekszik azt előre vinni. Nap, nap után megjelenik egy-egy kiváló szakmunka, a melyek mély bölcseséggel fejtegetik a tudomány különféle ágait — egyetlen egyet kivéve.

Ezt választjuk mi tanulmányaink tárgyává.

Valamelyik görög vagy római úri ember a kinek más dolga éppen nem akadt, azt mondta, hogy:

— Ismerd meg tenmagadat.

Eppen mellette járt Kóby, a Tiszántul küldött saját külön tudósítója, feljegyezte a mondást, közétette a lapjában s annak óriási olvasóközönsége utján elterjedt az egész világon.

Hangoztatták mindenfelé, könyvekben és iskolákban egyaránt. Magasztalták a nagy mondás szerzőjét és megörökítőjét, de — nem követte senki sem. Irtak a természet minden tüneményéről, de senki sem fordította tekintetét a saját belsejébe, embertársai kebelébe, hogy ismerje önmagát és fáját.

Ezen a kiáltó szükségén fogok én segíteni.

De hogyan fogjak hozzá?

Emlékszem, ugy homályosan, azt hallottam a befaragsált padok és betintázott könyvek rég letűnt tündérkorában, hogy az emberiségnek van egy örök, állandó része és van egy másik, mely mulandó.

Már most világos, hogy ha az emberiség megismertetése a czéлом, akkor nem lehet másról írni, mint erről az örök, állandó alkatrészről.

Igen ám, de mi az az örök alkatrész?

Soká tünődtem e kérdésen, átkutattam miatta könyvtárok, de választ sehol sem kaptam rá. Végre egy apró dalkönyvecskében e sorokat olvastam:

Nem ütök a jogászt agyon . . .

Megvan! — kiáltottam. Heuréka! Hiszen világos dolog, hogy minden közönséges embert agyon lehet ütni. Ha már most csak a jogászt nem ütök agyon, akkor még világosabb, hogy

Aranyi és Róth

Nagyvárad, Zöldfa-utca 36.

A tavaszi idény beálltával ajánlják a legjobb minőségű fekete, barna és zöld czipókat a legolcsóbb árban. — Valódi „Ita“ és „Pichler“-féle kalapokat. — Nyakkendő különlegességek,

kész fehérneműek a legszebb kivitelben.

A mandátum igazolási eljárás, a csunya manipuláción csipett pártembereknek késhegyig való védelmezése, nagy alkotmányos jogaink biztosítékai iránti indolencia, napi spektakulumot képez.

Csunya uton jár a hatalom, az önzés utain s tetteiben vallja XIV. Lajos mondatát »az állam én vagyok.« A gyomor szavát értik ők csak, a szív beszéde idegen. Azért csodálkozik a kormánypárt Apponyi beszédén, azért nem érti azt.

Két nagyunk Horánszky és Apponyi mondtak lesújtó kritikát a kormány rendszer felett s ez a két férfi együtt, talán csak ér annyit, mint Bánffy magában. Éppen azért a pártnak elmélkedni kellene egy kicsit a két szónok beszédje nyomán, még ha Bánffy másképp beszél is és szét nézni az uton melyen járnak.

Apponyi bevilágította az utat s tisztán lehet látni s meg lehet érteni miért nem fuzionál, miért nem akar letérni a magáéról és rálépni a kormány útjára.

Ne Apponyit hívják, hogy fuzionáljon velük, hanem menjenek át hozzá és fuzionáljanak vele. Mert az országnak csak úgy lenne haszna a fuzióból, ha nem csak Apponyi jut érvényesülésre, hanem utja országúttá válik, melynek még a pora se elegyedjék össze a másik, a mostani út porával.

P—y.

Drága parlament. A képviselőház idei költségvetéséről tegnap nyújtotta be jelentését a Ház gazdasági bizottsága. A Szilágyi Dezső elnök és Molnár Antal előadó aláírásával ellátott jelentés szerint a Ház idei szükséglete harmadfél ezer forinttal kisebb a mult esztendeinél és a következő tételekből áll: Személyi járandóságok: a képviselők tiszteletdíjai 1,094.400 forint; a képviselők lakbéréi 348.000 forint; az 1893. VI. t.-cz 4. §-a értelmében fölmerülhet esetleges kiadásokra 6000 forint; a választott tisztviselők illetményei 24.800 forint; hivatalnokok és szolgák illetményei 102.636 forint; segítségek és jutalmak 2000 forint. — Dologi kiadások: Nyomdai költségekre 50.000 forint; könyvtár gyarapítására 5400 forint; az 1861. év előtti országgyűlések vitái és a vonatkozó iratok

az emberiség örök, állandó eleme nem lehet más, mint a jogász.

Ezzel fogunk foglalkozni.

Mielőtt a bevezetést befejezném, szükségesnek tatom néhány szóval a következő tannemet megismertetni.

Tárgyamat szigoruan a modern tudomány vívmányai alapján dolgozom ki. A zoologia, meteorologia, klimatologia és absentiologia minden legujabb felfedezését kihasználom. Ne keressen művemben senki mást, mint a rideg tudomány száraz tetteit. Tanulmányozásához azzal a szilárd eltökéltséssel fogjunk, hogy a tárgy komolyságához méltó szorgalommal fogjuk végezni.

Még csak a műnevekről pár szót.

A »jogász« egységes fajta az emberek (homo sapiens) nemében s így csak egy műneme van: A b s e n t i u s.

E fajtán belül vannak az egyes egyedek, melyek megnevezésére két szót használunk, pl. ciconia imperita = tapasztalatlan gólya.

Ehhez néha hozzátesszik az illető tudós nevét is, aki elkeresztelte, de csak egy betűvel jelezve, pl. L. = Linné, K. = Kóby.

És most fel a munkára!

I. §. A tapasztalatlan gólya.

(Ciconia imperita L.)

Ha ugy szeptember közepe és vége körül ragyogó őszi napfény mellett kísértélünk a Fő-

rendszeres egybegyűjtésére 5000 forint; irodai és háztartási költségekre 40.000 forint; a személyi és dologi kiadások teljes összege 1,678,236 forint. A jelentés fölhatalmazást kér arra, hogy a gazdasági bizottság, illetőleg az elnök a szükséges utalványozásokat a felsorolt tételek korlátai között teljesíthesse.

A bécsi kormány helyzete.

A Reichsrath hétfői ülésén mutatkozott be tudvalevőleg az új — Thun féle — kabinet. A fogadtatás elég rokonszenves volt, a mennyiben általános tetszéssel fogadták Thun gróf beköszöntőjét.

Ezzel foglalkozik különben kivétel nélkül minden bécsi újság, melyek közül az irányadó lapok véleményét az alábbiakban adjuk:

Thun gróf programja — mondja a Fremdenblatt — lehetővé teszi a becsületes együttműködését minden pártnak, a melyek a képviselőházat munkaképesé akarják tenni. A pártok követhetik a kijelölt irányt, a nélkül, hogy attól kellene tartaniok, hogy nemzetiségi vagy politikai alapelveiktől eltérítetnek. A nevezett lap a pártoknak az elnök beszéde ellen tett nyilatkozataiban és tiltakozásaiban nem az obstrukció fegyvereinek megvillanását, hanem egy nem indokolatlan jogi álláspont megvédését látja.

A Neue Freie Presse a program legkiemelkedőbb célpontjainak azokat mondja, a melyek a törvényhozás rendes menetére a rendezett parlamenti viszonyok helyreállítására és a nemzetiségi ellentétek enyhítésére vonatkoznak, de e tekintetben tüzetesebb felvilágosítást vár. Jellemzőnek tartja a nevezett lap az állam tekintélyére való hivatkozást és azokat a bizonyára nem céltalanul választott szavakat: »alkotmányos uton«. Már e szavak megnyugtató jelentőségének kedvéért is be kell várnai a kormány tényleges cselekedetét.

A Wiener Tagbl. azt mondja, hogy Thun gróf beszéde került minden külső diszt és csillogást és dicséri a beszéd előkelő tapintatát és nagy benső melegségét.

A »Reichswehr« így ír: Thun gróf bebizonyította, hogy tudatában van a jogok és kötelességek tág körének, a mely hivatalával jár.

utazára, utcasarkokon, népesebb helyeken tömegesen, de egyenkint az egész utcán végig lebegve láthatunk bizonyos sajátosságú lényeket. Ha a tanulmányozó több gonddal figyel meg őket, igen érdekes tulajdonságaikat fedezheti fel. Alsó végtagjaikon sárga, kivágott czipőt fekete harisnyával s egy bokáig felhajtott kockás nadrágot, ettől okvetlenül eltérő színű világos kabátot és mellényt, fejükön hatalmas köcsögalapot, mellső végtagjaikban pedig egy, izléstelenségével és óriási méreteivel általános feltűnést keltő furkós botot viselnek, melyet ők maguk közt »sétapálcika« névvel jelölnek.

Külsejük tehát eléggé változatos.

Viselkedésük nem kevésbbé.

Az ismeretlen uri hölgyeknek szemébe mosolyognak s megvannak győződve, hogy most valami hallatlanul elegáns dolgot követtek el. Az ismerős nők előtt kettőt hátralépnek, megemelik a kalapot s csak mikor az illető már halltávolon kívül jutott, teszik meg az elmaradhatlan észrevételeket:

— Ennivaló kis baba!

— Csak egy kicsit biczeg.

— Meg a kontya csuszott le.

— Aranyos!

Egyszerre feltűnik egy sovány, halvány alak.

Tanulmányunk tárgyai egyszerre a fal mellé sorakoznak, tiszteletteljesen tekintenek az elhaladó sovány alakra, némelyik a meg-

Az »Extrablatt« Thun nyilatkozatait igen korrekteknek mondja.

Az »Österr. Volksztg.« azt mondja: Senki sem vonhatja kétségbe, hogy a kormány komolyan veszi kijelentéseit.

Sok lap nyilatkozik a Schönerer-csoport teljesen izolált eljárásáról is, a mely egyetlenegy pártnál sem talált visszhangra.

A »Deutsche Ztg.« szerint nem járja, hogy pusztá szidalmakkal csináljanak obstrukciót. A Schönerer-csoport magaviseletének végét kell vetni.

A »Deutsches Volksblatt« azt mondja, hogy Schönererék az új elnök személyét oly szidalmakkal illetik, a melyek a legmerevebb politikai ellentét által sem indokolhatók. Schönererék és Wolfék izolálása világosan észrevehető.

ORSZÁGGYÜLES

A képviselőház ülése.

Budapest, március 22.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Rakovszky és Nyegre László.

A kormány részéről jelen vannak: Lukács László, Perczel Dezső.

Megint a New-York.

Napirend előtt *Polonyi* felszólal. A New-York biztosító társaság ügyéről szölok — úgy mond — egy sürgőnyt is felolvasott, a melyben egy adótáros Arányit csalással vádolja. Elismeri, hogy a sürgönyben szereplő egyén, ki a New-York javára csalást követett el, nem Arányi Miksa vezérigazgató, hanem Arányi Dávid ügynök követte el.

Ezután áttértek a

költségvetési törvényjavaslatra.

Az első szónok *Lepsényi* Miklós volt, ki végig ostorozza minden nemzet liberalis pártját. Azt halljuk folyton, hogy a liberalizmus oly erős, hatalmas, akkor kérdem én, hogy mi szükség van arra, hogy a választás 3 millió költséget emésztszen fel, hogy annyi katonát mozgósítottak, amennyire egy háboruban van szükség. Ha oly erős a liberalizmus, miért keil magát erőszakkal megerősíteni. A mióta a liberalizmus Magyarországon felszínre jutott, kihalt az idealizmus a szivekből, a realismus kerekedett felül. A pénz, a hatalom és befolyás a legfőbb tényező. A liberalizmus nem hagy egyéb mást, mint nyomort. Mutassák meg

hatottságtól kalapot is emel s aztán szinte megilletődve sugja társa fülébe:

— Ez egy hatodéves jogász.

— Ismered?

— Hogyne ismerném? én ne ismerném?

— Hogy hívják?

— Izé . . . ejnye no! . . . nem jut most az eszembe. Pedig tegnap együtt lumpoltunk a Zöld Kutyanál.

A többiek pár percig csudálkozva tekintenek a hatalmas társra, ki egy valódi jogászszerű szokott lumpolni, aztán tovább folytatják, a hol elhagyták. A Zöld Kutya állítólagos lumpoló pedig arról álmodozik, mennyivel jobban érezné ő magát, ha az a lumpolás — valóban megtörtént volna.

Kik ezek a sajátosságú lények?

Ezek a süldő jogászok, gólyák vulgo (Ciconia imperita).

A járókelőknek sok kellemetlenséget okoznak. De máskülönbön nagyon ártatlan jószágok. — Mindennap pontosan eljárnak a római jogra és jogtörténetre s dehogyan mernek csak megmukkanni is. Kivánni sem lehet náluk, pontosabb diákokat — három hétig.

Ez alatt a 3 hét alatt kitanulják, hogy hiszen az akadémián nincs osztálykönyv, a melybe a későnjötteket és hiányzókat beírják, nincs osztályfőnök, a ki a hanyagokat megrója.

Mit tesznek tehát?

Felmenni a rendes időben csupa megszo-

hol idézett elő jólétet a liberalizmus, erre példát nem hiszem, hogy találjanak. Rámutat az alsó-lendvai választásnál előforduló visszaélésekre. A választási elnök Izsó a legkorrektebbül viselkedett és mégis a liberális ujságok a legvehemensségekből támadták meg. Ellenben ha visszaéléseket követ el a választási elnök, akkor nem kifogásolja senki.

Rossival.

A hivatalnokok korteskedése sem oly elterjedt sehol, mint nálunk. Rámutat egy konkrét esetre, a mely *Rossival* is megtörtént.

Rossival közbeikt: Nem igaz!

Lepsényi: A miniszter is elismerte.

Rossival: Csak azt ismerte be, hogy nem volt hivatalában.

Lepsényi: Haydin szolgabíró a néppárti választókat tekintélyével terrorizálta. (Derűtség.) Nyelvét öltötte reájuk, grimaszokat mutatott.

Buzáth: Szamar füleket mutatott.

Sima: Olyat mutatott, amilyen van. (Derűtség.)

Lepsényi fejtegeti hosszasan, hogy ideje volna már egy alapos reformnak. Felemlíti, hogy az ő választókerületében a kormánypárt, annak ki rá szavaz az ő jelöltjükre, 10 frtot kap, 4 frt fuvarpénzt és ehetik, ihatik annyit, amennyit akar, s amennyi belé fér. De a belügyminiszter urnak sokkal több gondja van, semhogy a választási visszaélések érdekében valamit tehetne.

Az adóreform is olyan állapotban van, hogy már türhetetlen, s kéri a pénzügyminisztert, hogy legyen már valamit. A főszolgabíró és jegyző olyan manipulációt csinálnak, a milyen nekik jól esik. Felolvass egy panaszos levelet, a melyben panaszkodnak, hogy az előjáróság nem sokára tönkre teszi a községet az adók helytelen kiróvásaival.

Nagy dicsősége a liberalizmusnak az, hogy ott, ahol megerősödött, ott *felütötte fejét a szocializmus*, amint általában minden fene. Ki tette elterjedté az atheizmust, a szocializmust. Ki akarja a kereszténység erejét megingatni. A liberalizmus. Hiszen ők már az iskolában is ez irányt akarják meghonosítani. Az egyetemen is ez az irány uralkodik. A liberálisok az egyenlőség nevében irtották ki a nemességet, az egyenlőség nevében ontottak vért az egész országban, s az egyenlőség nevében borították lángba az egész Franciaországot. Ezek voltak az önök elődei t. liberális képviselők.

Az egyenlőség ilyen magyarázatában bölcsesség nincsen. Még jobban kitűnik a rokonság a liberalizmus és szocializmus között. A szocialisták ugyanis a következő elvet vallják, minden értéknek az alapja a munka, s

minden érték maga a munka. Ugyanezt vallják a liberálisok is. A költségvetést nem fogadják el.

Emmer Kornél személyes kérdésben kérészt. *Lepsényi* azt mondta, hogy ő nem ülne most a képviselőházban, ha 400 néppárti szavazatot vissza nem utasítottak volna. Erre nézve kijelenti, hogy összesen 24 szavazatot utasítottak vissza, amelyek a 2 párt között oszlottak meg. (Helyeslés a jobboldalon.)

Egy érdekes szónok az antiszemizmusról.

Asbóth János: Polemizál *Darányival* és *Tisza Istvánnal* és fejtegeti gr. *Zichy János* álláspontjának helyességét. Igaza van *Tisza Istvánnak*, van a liberalizmusnak egy epochája, a mely előtt tisztelettel hajolnak meg ők is: A midőn az elnyomók ellen fordult az elnyomottak érdekében. Helyesen mondta *Apponyi*. A mai liberalizmus csak elfajulás, a mely az egyházak üldözésében találja liberálisusát. A liberálisus 2 uton löki a tömeget a szocializmus felé az egoizmus példájával, s hogy ezen sivar egoizmusnak bocsátja oda a tömeget. Egy pár szót szól az intiszemizmusról is. *Darányi* miniszter *Mócsy* szavaiban olyat talált a mit ő vádolni volt kénytelen. Ugyanis *Mócsy* csak azért áztatta be, hogy a vizes lepedőt *Zichyre* borítsa, kinek a beszédjében pedig egy szemernyi vallási gyűlölet nincs. Hát én beismérem t. Ház, hogy a néppártban vannak antiszemita velleitások, de kérdem én, hogy hol nincsenek. (Zajos derűtség.) Hiszem ha egy szegény zsidóból milliomos lesz, akkor egy másik szegény zsidó már a következőket mondja:

— Schan nur den Jud, wiel ein Million hat, bildet er sich ein, dass er ein Millionär ist. (Óriási derűtség.)

Ismeretes Königsvarter bárónak az a mondása, melyet a kávéházban a pinczérhez mondott:

— Sie, da' kommen sechse hinein bestellen eine Portion Schntken und machen da' ein Lürm, als die ganze kaffehaus Auffressen möchten. (Derűtség.)

Ezután *Kossuth* beszédjéből igyekszik élénk derűtség közt kimutatni, hogy ő is antiszemita, majd kijelepti, hogy a szabadelvű pártiak is, a kik a zsidók mellett vannak, a folyosón zsidják a zsidót, ha *Rosenberg* és *Mezei* nincsenek jelen (Harsogó derűtség.)

Ezek után kijelenti, hogy ő nem gyűlöli a zsidót és polgár és polgár között faji és vallási különbséget nem ismer. (Derűtség.)

Nem azok az antiszemiták, a kik a bürzei és más visszaéléseknek az orvoslását kívánják, hanem azok csinálják az antiszemizmust, a kik ezt identifikálják a zsidósággal és mindent a mi a zsidók ellen szól, antiszemizmusnak deklarálnak. (Helyeslés a baloldalon.)

A miniszter birtokán.

Elmondja azután a *Dániel miniszter birtokán Löwy* bérlővel és a paraszttal történt esetet. *Löwy* nem engedte a parasztnak, hogy földjén keresztül járjanak saját földjeikre, de nem engedték viszont őt sem a parasztnak akkor, a mikor egy gépet akart keresztül hozni a parasztnak földjén. Ezért *Löwy* a szolgabíróhoz fordult, a ki csendőrszolgabíróként adott a gép mellé, hogy keresztül vihessék a parasztnak földjén. A parasztnak nem akarták még sem engedni a gép keresztül vitelét, s így a zsandárok egy pár embert leöltek. Elvesztett egy pár csendőr és még több paraszt, s a gép mégis eljött rendeltetési helyére. Ez csinálja t. Ház a szocializmust. Várja most ezen szolgabíró és bérlő megbüntetését, mi ha meg nem történnék, ő maga fog itt a Házban ez ellen szót emelni.

Asbóth két óráig tartó beszéde után az ülés véget ért.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Márczius 24. A zenekedvelők egyesületének hangversenye, d. u. 6 órákor.
Márczius 24. A közügyességi tanfolyam zárvizsgálata d. u. 2—4 óráig.
Márczius 27. A Szigligeti-társaság közgyűlése, d. e. 11 órákor.

- Márczius 27. A polgári kör közgyűlése.
Márczius 27. Haydn oratóriumának előadása a főgimnázium nagytermében, d. e. 11 órákor.
Márczius 27. A 48-as Népkör közgyűlése d. e. 11 órákor.
Április 3. A Bihar megyei Népművelési Egyesület közgyűlése d. e. 11 órákor a megyeházán.

* **Egy főhercegnő betegsége.** *Frigyes* főherceg családjának nehéz napjaiban a nemzet igaz részvétellel kíséri, hogy mikor fordul jobbra *Natália* főhercegnő betegsége. A hivatalos lapban közzétett legújabb orvosi jelentésből a betegség javulására lehet következtetni. A jelentés a következő:

Natália főhercegnő 6 cs. és kir. fenéségénél a mult éj is nyugodtan folyt le, álmom elégséges volt, láztünetek mérsékelten.

Kelt Pozsonyban, 1898. évi márczius hó 21-én délelőtt 7 órákor.

Dr. Kovács, s. k.

kir. tanácsos.

Dr. Tauscher, s. k.

házi orvos.

* **Schlauch** bibornok megnyitója. A herceggprimás az utóbbi időben ismét gyöngéledik, még pedig erősen köhög; úgy annyira, hogy e hónapban — előreláthatólag — minden nyilvános funkcióitól tartózkodnia kell. Ennek következtében felkérte *dr. Schlauch* Lőrincz bibornok-püspökünket, hogy a Szent-István-Társulat e hó 31-én tartandó évi közgyűlésén elnököljön.

* **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Paczko Gyula* pásztói állami polgári iskolai segéd-tanítót a X. fizetési osztály harmadik fokozatába rendes tanítónak nevezte ki.

* **Iskola kibővítés.** Nagyvárad város törvényhatósága csak nemrég határozta el, hogy az iskolák helyisége tekintetében megszünteti az eddigi türhetetlen állapotokat s óriási áldozattal megfelelő iskolaépületeket emeltet. Pedig Nagyvárad még elégszerencsés helyzetben van a felekezetek áldozatkészsége által, mert az ev. reformátusokat kivéve, minden vallásfelekezet tart fenn iskolákat. Különösen sokat áldoz erre a célra a római katolikus egyház, a püspökség és káptalan. Harmadfél ezer gyermek nyer Nagyváradon oktatást tisztán római katolikus iskolákban, a mely a városra egy krajczár terhet sem ró. S még mindég bővíteni kell a katolikus iskolákat. *Dr. Schlauch* Lőrincz bibornok, püspök bőkezűen gondoskodik, hogy e tekintetben minden szükség pótolva legyen. Az újvárosi irgalmas nővérek intézetében a bibornok ő Eminentiaja bőkezűségéből egy új épületet emelnek. A terveket és rajzokat a püspökségi uradalom hivatala már benyújtotta a városhoz, az építési engedély kinyerése végett,

* **A mit nem lehet megalakítani.** Vannak emberek, akik módnélkül szeretnek szerepeltetni; egyetemen, szakközoktatásban résztvenni. A legújabb hivatalos bizottság: a borellenőrzőbizottság azonban nagyon árvaságra jutott; nem bírja Nagyvárad város polgármestere megalakítani. Alig nevezte ki a főispán a tagokat, egymásután köszöntek le. *Dr. Sipos Árpád*, *dr. Molnár Imre*, azután *Lévay Zsigmond*, *Kaczián Károly*, tegnap pedig az egyik legújabb tag is kijelentette, hogy lemond a bizottságban viselt tagságról. Most ismét új tagot kell kinevezni a főispánnak,

* **A legújabb vicinális ügye.** *Gróf Korniss Károly* szerepi nagybirtokosnak tudvalevőleg a kereskedelmi miniszter megadta az építkezési engedélyt egy Püspök-Ladánytól Füzes-Gyarmatig vezetendő vicinális vasútra. A vasut Bihar megyét is közelebből érinti, mert a Sárretet melszi át s több biharmegyei községet érinteni fog. A vasútra már megtartották a közigazgatási bejárást s az erre vonatkozó jegyzőkönyvet a miniszter jóváhagyta. Többen azonban felszóltak a vasut építése ellen, a

kásból, aztán a felöltöket sorba aggatva a tanteremben, beülnek az olvasókönyvbe s járja a »csöndes«. Az előadó tanár aztán próbálhatja megfejteni az érdekes problémát, hogyan lehet őt hallgatónak huszonöt felöltője.

Egyszer aztán valamelyik tanár megcsipí a ferbliző társaságot, megfejtí a kérdést s — becsukítja a kört.

Sebaj!

Azért lehet kártyázni — a kávéházban. Végeredményben ismét a tanár veszít; mert most már a felöltők sem hallgatják. Közbejönnek a bálok, mulatságok, akkor meg éppen nem lehet kívánni szegény gólyától, hogy egy-egy áttánczolt éjszaka után azzal a mélyértelmű különbséggel foglalkozzék, a mely fennáll az actiones in factum conceptae és az actiones in ius conceptae közt.

Igy jön el az év rége. a mikor a gólyák ismét számosabban lebegnek az ősi fészkek körül. De hiába! Jön a drukk, az alapvizsga. S most sül ki a legvégső eredmény, hogy t. i. minden botnak két vége van. A sok mulatság után jön a nemulass, a drukk, a kin, a meg nem hallott sugások, az izzadás. Egy két órai izzadás után a régi gólya nincs többé. Atalakult. Vagy balek lett belőle, vagy ősjogász.

Lássuk most ezeket.

tervezett irányban. Ezekre nézve is határozott a miniszter. Szerep község lakosai ugyanis kérték, hogy a vasut ne az ő földjeiken, hanem a gr. Kornis uradalmon menjen át. Igaz a miniszter szerint, hogy ez által a lakosok földje megkíméltetnék, de kedvezőtlenebb irányba tereltetnék a vasut s a kisbirtokosok is károsulnának. Hátrányos volna a pálya természetes elterelése építési, pályauzemi szempontból, s 1 1/2 kilométerrel hosszabb lenne a vonal. Megnehezítették továbbá, hogy alkalmas megálló legyen Udvariban; különben is azért tervezték így a vasuti vonalat, hogy Hosszuhát pusztá, Szerep és Udvari községek megközelíthetők legyenek. — Lovassy Ferencz nagybirtokos azt kéri, hogy nagybajomi birtokát ne szeljük át a vasutal, mert egy részét a birtokának elvágják s ez gazdasági célra nem használható. Ezt figyelembe nem veheti a miniszter, mert igen hátrányos volna az építendő vasutra. Különben is az elvágott birtokrész 116 hold s így a gazdálkodásra elég nagy, de átjáróval az egész birtok összeköthető. A panaszos különben semmivel sem járul hozzá a vasut építéshez, s így az ő magán szempontja érdekében nem lehet költségesebbre tenni a vasut építését. Kártérítést követelhet. — Kérve nyújtották a nagybajomiak, hogy a község belsőségét és a zsellér földeket kerüljék el a vasutal. Ezt sem teljesítheti a miniszter, mert meghosszabbítaná a vonalat. — Sárkány Benjamin és Sárkány Antal nagybajomi lakosok kérelmét azonban figyelembe vette a miniszter s elrendelte, hogy birtokaik összekötése végett vasutvonal jobboldalán 3 méter széles párhuzamos utat kell építeni a vállalkozónak. — Ezenkívül gr. Kornis Károlynak megadja az engedélyt az építési földmunkák megkezdésére.

* **A bukovinai csángók.** Ismeretes, milyen teljes elhagyatottságban élnek Bukovinába kitelepített csángóink. Majláth Gusztáv gróf erdélyi püspök most azon fáradozik, hogy a csángókat egyháziilag Erdélyhez csatolja, s küldött is már papot hozzájuk Sebestyén Antal személyében. Iskoláikról is gondoskodik a lelkes püspök. Zichy Nándorné, Zichy Livia grófnő pedig az Istensegíts csángók templomának felszerelésére értékes és szép egyházi ruhákat küldött.

* **Halálozás.** Már megemlékeztünk Beszedits János nyugalmazott városi mérnök nejének elhunytáról. A temetés ma délután 4 órakor lesz. A család által kiadott gyászjelentés a következő:

Beszedits János nyug. városi mérnök és fia Beszedits Dezső kir. aljárásbíró nejével Jerzsák Erzsébettel, Ilona és Klárka, gyermekeikkel számos rokonok nevében is mély fájdalommal tudatják a forrón szeretett és legjobb feleség, édesanya, anyós és nagyanya *Beszedits János-né*, szül. vizniczei *Gherszky Amália-nak* élete 60-ik és boldog házassága 42-ik évében 9 napi súlyos szenvedés után f. évi március 21-ik napján d. u. 4 órakor tüdőgyulladásban történt gyászos elhunytát. A drága halott f. 1898. évi március 23-ik napján d. u. 4 órakor fog a róm. kath. vallás szertartása szerint lakásáról: (Korona-utca Böllöny-féle ház) a nagyváradi-olaszi-i nagytemetőben örök nyugalomra helyezni; az engesztelő szent miseáldozat pedig f. évi március 24-ik napján d. e. 10 órakor fog a nagyváradi olasz-i róm. kath. plébánia templomban az egek Urának bemutatni. Mely végtisztességre az elhunytak rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyváradi, 1898. március hó 21. napján. Áldott legyen a drága halott emléke!

* **Közkutat kérnek.** A vízvezeték áldásos, üdvös voltát mindjobban belátja a község s örömmel veszi igénybe. Sok házba azonban, különösen a félreeső utcákon, még most sincsen bevezetve a vízvezeték. Ennek oka abban leli magyarázatát, hogy az illető háztulajdonosok többnyire szegények s nem képesek fedezni

a bevezetéssel járó költségeket. Fischer Mór és több kis körös-utcai háztulajdonos kérvényt nyújtott be Nagyváradi városához, amelyben kéri, hogy állítasson fel a tanács Kis-Körös-utczában egy közkutat, hogy ez által a vízvezeték rájuk nézve is hozzáférhető legyen. Szegények s ez akadályozza őket abban, hogy a vízvezeték házaikba bevezessék.

* **Passió-játékok Nagyváradon.** Rendkívül érdekes látványosságra van Nagyváradi községének kilátása. Az ó-bajori passiótársaság, a melyik múlt évi október havában a budapesti városligeti szinkörben tartott előadásokat s a mely társulat Európa majd minden valamire való városában megfordult s mindenütt osztatlan elismerésre talált, — három napra városunkba jön, hogy művészetét bemutassa. Megjegyezzük, hogy ez a társulat nem aféle komédiás-trupp és nem is olyan nivón áll, mint azok, — mert közel 1000 ajánló levél, elismerő irat és lapkritika tanuskodik arról, hogy kitűnően szervezett társulat és az, a mit előadnak, tökéletes és művészi látványosság. *Allersch Ede* társulatáról van szó, a mely társulat e hó 25. 26. és 27-én, azaz pénteken, szombaton és vasárnap ez utóbbi nap délután is a gyermekek részére két szakaszból álló passió-játékokat ad elő. Az első rész Krisztus Jézus életét tárgyalja, a második rész elítélését és kereszt-halálát, valamint dicsőséges feltámadását adja elő. Mindössze 16 kép, illetve jelenés. S ha igaz az, — a mit az előttünk fekvő bizonylatok kétségkívül igazolnak, — hogy a kiállítás kiválóan díszes, az összjáték oly korrekt, akkor mindenestre érdemes és megtekintésre méltó látványosság lehet és éppen azért is hívjuk fel rá olvasóink figyelmét. Holnap részletes programot fogunk közölni. A helyárak a rendes színházi áraknál olcsóbbak lesznek.

* **Feljelentett szocialisták.** A szocializmus mindinkább terjed, már alig van falu, ahol nem lennének. Most legújában Vizesgyánban lépett fel. A csendőrség vasárnap Oburdán Mihály vizesgyáni lakosnál házkutatást tartott és elkobzott egy gyűjtő ívet, amelyen egy vezérnek gyűjtöttek. A csendőrség ezután Barna Györgynél is házkutatást tartott és ottan három szocialista lapot elkobozott. Ezen felül még feljelentettek 32 egyént, akik izgattak.

* **Sértetlenül maradt Szűz-Mária-kép.** A múlt vasárnap a znamenszki-i (oroszországi) kolostorban robbanás történt. Ismeretlen tettes a znamenszki-i szent istenanya csodatevő képének védő-kerítése alá robbanó szert helyezett, melynek fölrobbanása következtében az öntött vas-kerítés, a lépcsőzet, a gyertyatartó valamint az ablaktáblák és ajtószárnyak darabokra törtek. A falazat megrepedt. A szentkép sértetlen maradt. A robbanószert hátramaradt részeitől itélve, a robbanó test óraszerkezettel volt ellátva.

* **Merénylet a nemzeti lobogó ellen.** A budapesti Hirlap tegnapi számában a fenti cím alatt közli a következő hirt:

Jelentették a minap, hogy Nagyváradon egy szocialista csoport március 15-én ötszáz ablakot vert be. Most azt a hirt kapjuk, hogy ugyan csak Nagyváradon az ünneprontók közé szegődtek az oláhok is. A március 15-iki ünnep alkalmával Fischer Bernát főrabbi is román-uti lakására kitzúta a nemzeti lobogót. A hazafiasság eme megnyilatkozása igen rosszul esett az ottani oláhoknak s fölbéreltek néhány parasztsuhanczot, kik éjszaka a nemzeti lobogót sárral bemocskolták s fekete tintával öntötték le. A rendőrség a tettesek kipuhatolására megindította a nyomozást.

Erre a hirre a megjegyzésünk az, hogy igaz az, hogy néhány éretlen gyermek (és nem a szocialisták) március 15-én este tüntetett és vagy 400 ablakot bevett, azonban, hogy a románok a nemzeti zászlót meggyalázták volna — nem áll. De az annál kevésbé igaz, mert sem Fischer Bernát nevű főrabbi nincs, sem

román utca nincs — legalább ez idő szerint Váradon.

Volt ugyan egy ilyen tüntetés Fischer Bernát főrabbi ellen — Belényesen és a tüntetőket már felis jelentették az ügyészségnek, azonban ez Belényesen történt és nem Váradon.

* **Lelketlen anya.** Tegnap Vircsolyon egy anya kegyetlen módon gyilkolta meg gyermekét, aki tiltott szerelemből született. Blága Annának hívják ez az anyát, aki tegnap anyjának, Blága Györgynének a segítségével megölte mindjárt a születés után a gyermekét a legkegyetlenebb módon, a mennyiben a kis ártatlan gyermeknek a koponyáját széthasították és azután zsákba varrva elrejtették a padláson azzal a szándékkal, hogy majd éjjel elássák. Tervök azonban nem sikerült, az előljáróság a dolgról tudomást vett és Blága Annát valamint anyját is letartóztatták, akik a gyilkosságot beismerték s a kis hullát is előadták. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a gyermek élve jött a világra.

* **Becsületes megtaláló.** A napilapok végén gyakran megjelenik egy felhívás, amelyben egy becsületes megtalálót keresnek, aki visszaadná az elvesztett dolgot — illő jutalom ellenében. A hirdetés gyakran megjelenik, de a becsületes megtaláló soha. Egy ilyen megtalálót tartóztatott most le a csendőrség, aki szintén nem akarta visszaadni a talált dolgot. *Román* Flora volt a vesztes, aki elvesztett az országúton egy bundát, amit *Hió* Juon meg is talált, amit azonban visszaadni nem akart, hiába kérte erre *Román*, aki végre is feljelentette a dolgot a csendőrségnek. A csendőrség a dolgot úgy intézte el, hogy a bundát elkobozta, *Hiót* pedig elfogta.

* **Betörők Pável püspöknel.** Szombaton márcz 19-én, hajnali 3 órakor ismeretlen gonosztevők betörték Pável Mihály nagyváradi püspöknek Akna-Szlatinán (Mármarosmegye) levő kastélyába s a Wertheim-szekerényt feltörték. Az éjjeli őr, ki a kastélyban a világosságot észrevette, oda sietett, de a betörők nesztét vették közeledésének és megugrottak. Az őr üldözőbe vette őket, erre azonban az egyik revolverrel rálőtt s az őr térdén találva, össze-rogyott. Az őrt később az arra jövő emberek szállították lakására. A kastélyban csak reggel vették észre a betörést, de még eddig nem tudják, hogy mit vittek magukkal a betörők. Az őr csak annyi felvilágosítást tud adni, hogy a betörők hosszú fekete ruhába voltak öltözve. Azt hiszik, hogy nemzetközi betörők voltak, mert olyan vésőt, tolvajkulcsokat, harapó-fogót és kalapácsot találtak ott, amilyenek csak ezeknek vannak.

* **Névváltoztatás.** Rais Ferencz és kis-korú gyermekei vezetéknévüket *Borszegi*-re változtatták.

* **Diákok eldorádoja.** A diákoknak sehol sincs olyan jó dolguk, mint Párisban. Már tudniillik azoknak a diákoknak, akik szeretik a vakációt. Egy szenvedélyes francia statisztikus kiszámította, hány szabad napjuk van a párisi egyetemi polgároknak és ebből a kimutatásból láthatjuk, hogy még a szorgalmasabb diákok sincsenek tulságosan megterhelve előadásokkal. Ime a vakációs napok:

Nyári vakáció	64 nap
Mindszentek ünnepén	3 »
Karácsony és újév	10 »
Sanct Charlemagne	2 »
Bőjti ünnepek	2 »
Husvét	15 »
Pünkösöd	3 »
Nemzeti ünnep	3 »
Vasárnapok	52 »
Csütörtöki szünet	52 »
Különbféle alkalmakkor körülbelül	10 »
Összesen	216 nap

Tehát az egész esztendőben mindössze 149 olyan nap van, amikor előadásokat tartanak.

Már most, ha figyelembe vesszük, hogy alig van olyan hallgató, aki minden előadásra jelen volna, bátran kimondhatjuk, hogy a párisi diákok közt egy sincs olyan, aki panaszkodhatnék a nagy elfoglaltság miatt.

* **Vesztett eb a temetőben.** A következő sorokat vettük: Az elmúlt vasárnap délután nagy ijedelmet okozott a zöldségtető temetőben járók között egy kóbor eb, a mely a temető-őr lánczón levő kutyáját is összemarta. A megremült közönség kimenekült a temetőből, a nagyon is gyanus állat pedig a szántóföldeken elfutott. A temető-őr felesége figyelmeztette a dühödt állatra a közönséget. — Felkérjük a rendőrséget, hogy a közönség megnyutató végett a dolog mibenállását puhatolja ki s ehhez képest tegye meg az óvintézkedéseket.

* **Gyujtogató gyermek.** Vasárnap délután Hanna Flora tatarosi lakosnak meggyuladt egy nagy bogja szénája és az elégett 150 frt értékben. A tüzet mint kiderült, Herezsi Flora tatarosi lakos öt éves kis fia, Tógyer csinálta, a ki gyufával gyújtotta meg a szénát — bosszúból, mert Hanna öt egy izben elverte. Az esetet feljelentették.

Olvasóink szives figyelmét felhívjuk Purger J. B. Groedenben (Tirol) lakó oltár-építő művésznek lapunk mai számához mellékelt hirdetésére, mely képekben mutatja be néhány alkotását, s elismerő levelei közül azokat, mik rendelői megelégedését tolmácsolják. Izsécs munkája s hozzá a lehető alacsony ár-
szabás, mindenesetre pártolásra érdemesítik.

EGYESÜLETEK.

A 48-as Népkör közgyűlése. A nagyváradi 48-as Népkörnek f. hó 20-ikára hirdetett rendes évi tisztújító közgyűlése megtartható nem volt és annak megtartása f. hó 27-én azaz vasárnap délelőtt fél 11 órára halasztott, melyről a kör tagjai ez alkalommal értesítettnek és egyszersmint tisztelettel felkértek, hogy a gyűlésen minél nagyobb számmal sziveskedjenek megjelenni. Az elnökség.

Jövahagyott alapszabályok. A belügyminiszter a *bakabányai* katolikus kör és az *apatini* katolikus legényegyesület alapszabályait helyben hagyta.

IRODALOM.

— **Versek a szerelemről.** Felhívás előfizetésre! Megénekeltem a szerelmet, a szerető szív örömét, bűjét, reményeit, boldog álmait kis dalokban, egyszerű igaz hangon, melyet az erdő virága, madár éneke, csillag ragyogása csalta lantomra. E dalokat szándékozom most egybegyűjtve *Szerelem* cím alatt egy kis kötetben a nyilvánosság elé bocsátani. A mű előfizetési ára 1 frt — bérmentes küldéssel 1 frt 10 kr. — s diszes kiállításban május hó végén fog megjelenni Dobay János bizományában — Gyulán. Felkérem tehát mindazokat, kik munkámat megszereznék óhajják, sziveskedjenek az előfizetési összeget f. évi április hó 20-ig címemre — *Nagyvárad Szaniszló-utca* — elküldeni. Gyűjtőknek 10 előfizető után készséggel szolgálom tiszteletpéldánnyal. Nagyvárad, 1898. márczius hó. Papp János

Igazságszolgáltatás.

A tápió-szent-mártoni zendülés.

— Második nap. —

— Saját tudósítónk távirata. —

Budapest, márcz. 22.

Ma folytatta *Rónay* Kornél táblai bíró elnöklésével a pestvidéki kir. törvényszék a tápió-szent-mártoni zendülők ügyében tegnap meghozott végtárgyalást. Ma a többi főkolompókat ifj. Varga Lászlót, *Grauer* Andrást és Varga Józsefet hallgatták ki.

Józan fejű, okos beszédű fiatal emberek ezek, a kiknek minden szavából kiérzik a szo-

cialista tanok hatása. Tagadnak konokul mindent s azt erősgetik, hogy ők a legszelidebb, legártatlanabb emberek.

A közönség ma már nagyobb érdeklődést tanusított a tárgyalás iránt. A karzatok délelőtt megteltek érdeklődő közönséggel.

Ifj. Varga László kihallgatása.

Elsőnek az elnök ifj. Varga Lászlót hallgatja ki, szent-mártoni születésű 24 éves, olvas, ír, katona volt a 12-ik tüzér ezrednél

— Beszélje el *Varga* László, hogy történt az eset s milyen része volt magának abba?

— Még volt ígérvé, hogy mi vágjuk a nádat, ezért mentünk *Kubinyi* úr földjére. *Kubinyi* úr e szavakkal fogadott bennünket: Disznó szocialisták, takarodjatok földemről! Ezért megharagudott a nép és neki ment. Ez volna az egész.

— Na és nincs tovább?

— Többet nem tudok. Az pedig nem igaz, hogy *Kubinyi* urat bántották. Senki sem üjült hozzá egy ujjal se.

— Ugyan, ugyan ne hazudjon így. Hisz a vizsgálóbíró előtt mindent beismert.

— Féltem a csendőröktől. Megvasaltak, hogy a csontom zörgött bele.

— Ösmerem ezt a régi nótát. Ezzel halgasson Hát te *Kubinyi* Lajos urat, a ladányiakat nem bántottad?

— Nem bizony csak ijeszteni akartam őket.

— Szép ijesztés mondhatom. Egyik embernek a kezét török el, másinak a fejét, bordáját török össze.

— Ez se igaz. Nem bántotta senki a ladányiakat.

— Na így hazudni már arczatlanság! Nem szégyenli magát! Na magával már tisztában vagyok! Hasztalan hazudik úgy sem használ semmit.

— Nagy Sándor bíró: Voltak-e együtt mióta fogva vannak.

— Igen, a munka-teremben találkoztunk s ott beszélgettünk egyről-másról. (Derűtség.)

— Igen ott tanították ki egymást!

— Gegrís dr. kir. ügyész: Maga is tagja volt az egyletnek.

— Igenis. Lakatos József iratott be.

— Mondja meg mi volt a céljuk?

— Ugy vélem szocialistaság?

— Tartottak-e titkos értekezleteket? szidták-e az urakat, a kik ki szíjják a maguk vérit?

— Dehogy, soha egy hanggal sem. (Derűtség.)

Gráner András.

Gráner András 24 éves ág. ev. vall. napszámos, nős, katona a 68-ik gyalogezredben.

— Beszélje el, hogy történt az az erőszakoskodás? s milyen része volt magának benne?

Vádolt szóról-szóra úgy vall mint az előbb kihallgatottak. Nem hallott, nem látott, nem csinált semmit és nem is történt semmi.

— Elnök: No Gráner, most már tudom, hogy valamenyen úgy fognak vallani. Látom, hogy ki vannak tanítva. De hasztalan hazudnak, hiába tagadnak, mert a vizsgálóbíró előtt mindent bevallottak. Ez a viselkedés helyzetükön nem csak, hogy nem segít, de rosszabbá teszi azt, mert maguk megátalkodott gonosztevők, kik nem mutatnak semmi bűnbánatot.

— Gegrís kir. ügyész: Ha *Blaskovich* urtól várták a munkát, miért állottak *Kubinyi* ur földjére, miért tüzeltek az ő szalmáját? szabad a másét pusztítani?

— Én nem vagyok olyan okos, azt én nem is tudhatom.

— Szocialista maga?

— Bevoltam iratkozva.

— Hova?

— A levélbe?

— Micsoda levélbe?

— A munkás szocialista levélbe. (Derűtség.)

— Kenedi dr. védő: *Kubinyi* urat mikor a földre verték feküdt, vagy ült?

— Nem verték azt le. Kalappal fejébe állott.

— Elnök: Tán szivarozott is? (Derűtség.)

— Igaz lehet, de én nem láttam.

— Kínózták-e a csendőrök?
— Nagyon kegyetlenül, látta a bíró, meg a jegyző is.

A hú cseléi.

Hóles Péter 52 éves, napszámos. Apja és családja 17 évig állott *Kubinyi* szolgálatában.

— Na, maga szépen meghálálta! szólott közbe az elnök, mert Hóles volt az, a ki volt urának először neki ment: „Had ütöm agyon ezt a kutyát!” szólott és villájával fejbe vágta *Kubinyi*-t.

Ezt is tagadja. Hasztalan mondja szemébe *Kubinyi* szavait és tettét.

— Maga lopásért volt már büntetve?
— Nem lopás volt az kérem, csak úgy találtam valamit. (Derűtség.)

— Igen, igen tudjuk, hogy találta!
Különben ő se tett, ő se látott, nem hallott semmit. Hasztalan faggatja az elnök, az ügyész — mindent tagad.

Varga József, a szent-mártoni munkás egyesület elnöke, 52 éves. Büntetve volt. Tagad mindent köröm szakadtáig, hogy ártatlan. Csak a bíró és jegyző áldozata, ott sem volt a verekedésnél. Hasztalan mondják szemébe a ladányiak, hogy ütötte őket, tagad mindent, még azt is, hogy káronkodik:

— Hat éves korom óta nem is káronkódtam! (Derűtség.)

— Nemis illik egy elnöknek! (Derűtség) vágott közbe az elnök.

Hasztalan vallatta az elnök, hasztalan fogta kereszt kérdések közé az ügyész, nem vallott semmit.

Nagy István se látott, hallott semmit.

Kovács János, a tápió-szent-mártoni jegyző volt kocsisa, rovott multu ember, úgy vall mint a többi, ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

Még *Fizel* Lászlót hallgatták ki. Ő se tud semmiről.

664. Bereczki Lajos s. t. zsarolás — helybenhagyva.

665. Bálint Filimonné s. t. hatóság elleni erőszak — helybenhagyva.

733. Boka Ágnes sikkasztás — helybenhagyva.

821. Ille Mitru Salamos lopás — helybenhagyva.

Előadó: Molnár Géza.

626. Tóth Ferencz s. t. k. t. sert. és beesületsértés — részben visszautasítva részben megváltoztatva.

653. Szilágyi Lászlóné beesületsértés — visszautasítva.

663. Kriszta Jakab zsarolás — helybenhagyva.

712. Moga Vaszali magánokirat hamisítás — részben megváltoztatva.

SPORT.

Virág-korzó május elsején A helybeli biciklisták május elsejére virág-korzót akarnak csinálni valamelyik fürdőben. A biciklisták már megkezdték az előkészületeket, felszólították az összes biciklizőket a részvételre. Az előjelekből ítélve valószínű, hogy a virág-korzó meg lesz és hogy jól fog sikerülni, mert már most is sokan bejelentették részvételüket.

REGÉNY-CSARNOK.

ÜZLET és SZERELEM.

Németből: — plex. 53.

Nekem csak egyszer mondta az atyám: fiam kerüld a dohányzást, mert árt, míg a pajtásomat kegyetlenül elverték, mikor a dohányzáson rajta kapták és borzasztó prédikációt varrtak a nyakába. És mi lett az eredmény? Az, hogy a gyermek még nagyobb kedvet kapott tilosba törni, míg én, a kinek azt el nem tiltották, semmi gyönyörűségemet sem találtam többé benne. Az embereknek mindig maguknak kell megkülönböztetni a helyes eszközöket a helytelenektől. Az öreg Stendardó mindig a másik elvet vallotta s ezzel a fiait már ifjú korukban megrontotta. Így járnak az elfogult szülők! Egyfelül óvják és kényeztetik gyermeküket, mint az angyalokat, másfelül pedig elveszik szabadságukat és kiskoruk gyanánt bánnak velük a férfi kor küszöbén, elvonva tőlük azt, a mi életemüket képezné nekik.

Ilyen s ehhez hasonló beszélgetések között ért a két utas a Westminster-hotel elé, Fredericót nem a legjobb állapotban találták. A beteg nem volt képes a belépőkre ráismerni. A nagy láztól félrebeszélve nyugtalanul hánykolódott ágyában.

Ilyen körülmények között tehát abban állapodtak meg Fredericó barátjai, hogy Willem maradjon Fredericó mellett míg az Anna betegyánál Küek és nővére fognak örködni. Egyelőre azonban mégis ott maradt Küek a hotelben, mert Willem a szükségesebb holmik átszállítása végett vissza ment még a hajós nyegyedbe. Minthogy pedig nem akarta a felvállalással Küeköt megvárakoztatni, gyors léptekkel szinte repülve haladt előre az utcákon. Rendesen úgy lörténik azonban, hogy minél sietősebb az utja valakinek, annál több akadály merül fel előtte. Így volt ez ezuttal is. A mint Willem a legutolsó utcába befordult, az utat zárva találta maga előtt, mert két mairóz, akik rézsegek voltak, mint a csap, éktelen lárma közt verekedett ott egymással s elállotta az utat a járókelők előtt.

A mint Willem a verekedők utjából kitörve a járda tulsó szélére lépett, ugyanazt a szép, halvány idegen kisasszonyt pillantotta meg, aki a multkorában a Stendardók házáat megtekintette s aki ezen utcai botrány miatt szintén nem folytathatta útját, hanem határozatlanul vesztegelt helyén. Ez a körülmény arra indította Willemet, hogy útját egyelőre megszakítva a rokonszenves fiatal hölgynek felajánlja kíséretét s miután így az ismeretséget egymás közt felújították, csakhamar beszélgetésbe eredtek egymással.

— Nagyon örvendek, hogy a kisasszonyt

ujból láthatom, már rég nem találkoztunk egymással? — hát Stendardó urral mikor tetszett beszélni? — kezdé Willem a beszédet s a nélkül, hogy feleletet várna, így folytatta:

— Sajnos, ő most igen nagy bajban van. Sőt tán élete is veszélyben forog. Most ott fekszik a Westminster-hotelben a rakparton s én épen utban vagyok haza fele, hogy holmimat magammal hozva betegyánál maradjak. Én ugyanis nem vagyok többé az öreg Stendardóéknál.

A Fredericó felől hallott hírekre Angelina vonásai egészen megváltoztak. A legnagyobb nyugtalanság és aggodalom tükröződött arcán s mialatt utitársul szegődik Willem mellé, elhalmozta őt kérdéseivel és elbeszélte magának a történeteket. Azután pedig megjegyezte:

— Én most betegápoló vagyok az irgalmas nővérek között. Én fogom az ő ápolását magamra vállalni. Ott van-e még Küek? Annál jobb, rögtön odamegyek. De előbb még jelentést teszek az intézetben. Ön lesz szives ugy-e a holmimat a hotelbe utánam hozni? Persze illő jutalom mellett!

— Nem, nem kisasszony! Arról szó sincs! Csak menjen kérem előre, majd én utána jövök. Tudja ugy-e bár merre van a Westminster hotel?

Angelina csak a fejével intett és egy barátságos mosolyal hálálva meg Willem hűséges szolgálatát és hirtelen tovastett.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A szabadelvűpárt értekezlete.

Budapest, márczius 22. (Saj. tud. táv.)

A szabadelvűpárt ma értekezletet tartott, melyen báró Bánffy bejelentette, hogy az appropráció letárgyalása után még néhány apróbb javaslatot fog benyújtani, azután, valószínűleg jövő csütörtökön, megválasztják a delegációkat, mely után megkezdik a husvétii szünetet.

Az osztálysorsjáték huzása.

Budapest, márcz. 22. (Saj. tud. táv.)

Az osztálysorsjáték mai huzásán a következő számok nyertek: 60.000 koronát 23.172; 30.000 kor. 62.632; 10.000 kor 17.394; 5000 koronát pedig 69.656. 89.265, 54.957, 87.318 és 91.156.

A londoni Alsóház ülése.

Budapest, márczius 22. (Saját tud. táv.)

A londoni Alsóház mai ülésén John-Morley előadja, hogy nem küzd az ir lokális kormányzati bill ellen, de nem is lelkesül érte, azt hiszi, hogy ez hozadalmas kerítő utakon, nagyobb szabásu önkormányzati intézkedésekre fog vezetni, a mint ezt Irland kitörülhetetlen nemzeti érzelme és sajtósági viszonyai megkövetelik. A bill nem fogja megszüntetni a a Bome-rule kérdést.

Gerald Balfour Irland főtitkára kijelenti, hogy a kormány azért nyújtotta be a javaslatot, hogy a a home-rule követeléseket egy bill által kielégítse, mivel ezt kívánatosnak tekintti és mivel a veszélyek, melyektől a home-rulenál tartani kell, a lokális kormányzati rendszer mellett előre láthatólag nem fognak bekövetkezni, minthogy a lokális hatóságok illetékessége korlátolt.

Ezután a javaslatot második olvasásra egyhangulag elfogadták.

Lambert indítványát, mely szerint, fejezze ki a ház rosszalását a javaslat felett, a mely nagy és állandó birodalmi járulék fizetését involválja egyetlen egy osztály könnyébségére, 167 szavazattal 10 ellenében elvetették.

Elutasított panaszos vasutak.

Bécs, márcz. 22. (Saját tudósítónk távirata.)

A közigazgatási bíróság elutasította az északi vasut panaszát az 1886. évi márczius 4-éről kelt új társasági szerződésre kivetett illeték kiszabás ügyében, mert e panasz indokolatlan és meri elévülés nem forog fenn. A közigazgatási bíróság visszautasította továbbá a Lemberg-Czernovicz Jassyé-vasut panaszát részvényekre, eisőbbségi kötvényekre és szelvényekre majdnem egy millió frt erejéig történt illetékkiszabás ügyében, mivel elévülés nem forog fenn.

A pétervári nagykövetségi tanácsos Párisban.

Budapest, márcz. 22. (Saját tud. távirata.)

Az »Echo de Paris« szerint Vauvineux pétervári nagykövetségi tanácsos, a ki tegnap Párisba érkezett, átadta a Muraviev gróf és Montebelló gróf francia nagykövet között létrejött megegyezést azon engedmények összességére vonatkozólag, a melyek Oroszországnak és Franciaországnak Kinában teendők lesznek. E szerint a megegyezés szerint készíti elő Hanotaux miniszter a szerződés alapvonalait, melynek határozmányait szombatn fogja a kamarában közölni.

Megtámadott benszülöttek.

Budapest, márcz. 22. (Saj. tud. táv.)

A Reuter-ügynökség jelenti Kairóból e hó 21-éről: Ali Digma, Osman Digma fivére, megtámadta az Asbara mellett fekvő Adazamat, amely fele uton fekszik Kassala és Berber között, a benszülött kassalai csapatok azonban háromszor megverték. Negyven dervis elesett.

Tüntetés Algirban.

Budapest, márcz. 22. (Saját tud. táv.)

Regisnek, az »Antijuf« volt szerkesztőjének a tegnap történt letartóztatása alkalmából, a mi az algiri legutóbbi zavargásokban való részvétele miatt történt, mintegy 800 ember tüntetést rendezett az este és bevették több zsidó üzletének ablakait. A zavargókat katonaság oszlatta szét. Éjjel 11 órára a nyugalom ismét helyreállott. 12 embert letartóztattak.

A „Maine“ hajóról.

Budapest, márcz. 22. (Saj. tud. táv.)

Washingtonból jelentik: Illetékes helyről megerősítik, hogy a »Maine« hajó szerencsétlenségéről szóló jelentés még nem érkezett meg. A jelentést csütörtök vagy péntek előtt nem is várják.

Rettegésben tartott lakosság.

Budapest, márcz. 22. (Saját tud. táv.)

A Klondykébe vivő uton levő Fehér-szoros rablónépség tartja megszállva. Skagway gyalogsági helyőrsége parancsot kapott, hogy a költségekre való tekintet nélkül védelmezze meg a lakosságot és javaikat.

Tilalom a mekkai zarándokokra.

Budapest, márcz. 22. (Saj. tud. táv.)

A konstantinápolyi nemzetközi egészségügyi tanács Teófik basa külügyminister elnöklete alatt tegnap ismét rendkívüli ülést tartott. A porta az egészségügyi tanácsnak Mekkába zarándokló in-

djaiak visszautasítására vonatkozó leg-
utóbbi határozatát elvetette és ama óhaj-
tását fejezte ki, hogy a hatalmak kérjék
fel Angliát, hogy a Mekkába való zarán-
doklásra vonatkozólag a múlt évben ki-
bocsátott tilalmát tartsa fenn.

Török fészkelődés.

Budapest, márcz 22. (Saj. tud. táv.)
Konstantinápolyban a nagyvezér elnök-
lete alatt tegnapelőtt tartott miniszterta-
nácsban elhatározták, hogy Theszaliából
egy hadosztályt a bolgár határra helyez-
nek át. Ezt a határozatot egy császári
iradé szentesítette. A minisztertanács ma
ismét e határozat végrehajtásával foglal-
kozott.

A Törökország és Oroszország között
a hadikárpótlási hátralék közösen meg-
állapított összegének megfizetési módja
felett folyó tárgyalásokat Pétervárra he-
lyezték át.

Ésküdszéki tárgyalás.

Budapest, márcz 22. (Saj. tud. táv.)
Brüxből jelentik: Ma kezdődött az itteni
ésküdszéken az 1897. nov. 28-án Saaz-
ban elkövetett kihágások miatt 13 vád-
lott ellen megindított és 3 napra terve-
zett tárgyalás. A vádlottak nyilvános erő-
szak elkövetésével, e bűnben való részes-
séggel és a 468. §. áthágásával vannak
vádolva.

KÖZGAZDASÁG.

Kenyér és kapzsóság.

Az ideai gyenge termés az egész országban
félkeverte a kenyérgyártást és félő, hogy az
ország számos vidékén inséggel fogunk talál-
kozni. A baj ritkán jár egyedül. A gabona drá-
gulása még nem okozna oly nagy bajt, — mert
hiszen a nagyobb vételár a gazdák közt is
megoszlik, — hanem súlyosbítja a bajt a köz-
vetítők kapzsósága.

Közvetítők alatt értjük ezuttal azokat, akik
a gabonát megörölvén, munkájukért jóval több-
et számítanak, mint normális időben és mégis
a lisztdrágulásért egyedül a termelőt, illetőleg az
időjárást okolják. Még inkább kihasználja a hely-
zetet közvetítők második osztálya: a sütők czéhe.
Czéhek már nem léteznek ugyan, de a sütők
mindig megtalálták a módot arra, hogyan le-
het közös érdek alapján teljes egyetértést fen-
tartani, melynek eredménye mindig a nagykö-
zönség kizsákmányolása.

A hatóságok ugyszólván tehetetlenül állnak
ezen uzsorásokkal szemben, a kik, mint a fő-
város egyik bizottsági ülésén szóba jött, olyan
kenyeret árulnak, melynek csak 30%-a liszt.
A dolgok ilyen állása egyenesen törvényeinkre
vezethető vissza. Merkantilizmusunkban még
alig hallotta valaki, hogy sűtőt felelősségre von-
tak volna.

Némely városokban egész sűtődinasztiák
keletkeztek. Így a fővárosban egyetlenegy csalá-
dnak 51 kenyérrudája van, a sógornak 18. Egy
másik család beéri 17 fiókkal és alig egy-kettő
az önálló iparos. Ilyen viszonyok mellett nem
csuda, ha a kenyérnek a közönség adja meg a
drága árát.

Rége nem így volt. Kulturális haladá-
sunké a kétes érdem, hogy a paloták szom-
szedságában évenként számtalan ember éhezik.

A történelem szerint Egyiptomban találjuk
az első állami sűtődét, mely az egész népet
ellátta kenyérrel. A sűtődét állami tisztviselő
vezette ugyan, de azért megtörtént, (mint Mó-
zes írja), hogy felakasztották. A harmadik szá-
zad végén a szegényedő Róma nagy sűtőhá-
zakat állítottak, melyeknek lépesőzetén na-
ponta kiosztották a civis remanust megillető
4 font kenyeret. A középkorban Németország-
ban és Angliában voltak nyilvános sűtődék,

melyek utóbb a városok és falvak birtokába
mentek át. A czéhek korában Németországban
sűtőjogokat adtak ki. Az ilyen reáljogu sűtődé-
nek értéke körülbelül ezer tallér volt.

Minden időben és bármilyen volt is a sű-
tődék jogviszonya, akár köz, akár magántulaj-
dont képeztek, az ellenőrzés szigorú volt a ke-
nyér árára, súlyára és minőségére terjedt ki
és jai volt annak, a ki a törvények vagy rend-
szabályokon magán tultette.

Súlyos pénzbírságok, a meg nem felelő
kenyér elkobzása, az üzleti jog megvonása, a
czéhből való kizárás, szabadságbüntetés, testi
fenyíték alkalmazása, sőt halál volt a büntetés.

Németországban egész a 18. századig nyil-
vánosan vízbe mártották azt a péket, a ki rossz
vagy könnyebb kenyeret árusított el. 1688-ban
még ott látták lógni a prágai kőhídon a pékek
vizbemártására szolgáló kosarat. Londonban
1283-ban egy William le Bole nevű csalárd
péket az egész városon át hurczoltak.

**A budapesti köztisztviselők fogyasztási
szövetkezete az 1897. évben nagyot lendült.**
Az előző évi 470273 forint fogyasztási összeg-
gel szemben a múlt évben 620058 forint fo-
gyasztást mutat ki. Tagjainak a fogyasztás
arányában 2 százalékot térít vissza utólagosan
megállapított árendedményként. A ruházati osz-
tály forgalma 32.000 forint volt, melyből a ta-
goknak 5 százalék térül vissza. A havi hitel
esetleges veszteségei ellen egy 18.348 forintnyi
hitelbiztosítéki alap biztosítja a szövetkezetet.
Az évi jelentés különösen kiemeli, hogy a ta-
gok tartozásainál a szövetkezetet semmi vesz-
teség sem érte. Tekintve, hogy alapszabály
változtatás folytán ezentul közintézetek mint
jogi személyek is beléphetnek a szövetkezetbe,
a szövetkezet az eddiginél is nagyobb arányu
emelkedésre számíthat.

TÖZSDE.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Gabonatözsde.

Készáru búzában az irányzat gyenge volt.

Határidők.

Budapest, márcz. 22.	
Buza őszre	9.03
Buza tavaszra	11.99
Tengeri	5.35
Rozs őszre	8.46
Zab őszre	6.52

Értéktözsde.

Az irányzat szilárd.		Buda pest, márcz. 22.	
Osztrák hitel	364.—		
Magyar hitel	381.—		
Allamvasut	341.50		
Déli vasut	80.50		
Rimamurányi	247.—		
Magyar jelzálog	264.50		
Magyar leszámítoló	252.50		
Iparbank	101.25		
Budapest közuti	402.50		
Kereskedelmi bank	1404.—		
Villamos vasut	277.50		
Salgótarjáni	623.—		
Waggon-kölcsön	583.—		

Az irányzat szilárd.		Bécs, márcz. 22.	
Osztr. hitel	864.25		
Magyar hitel	881.—		
Allamvasut	400.50		
Birodalmi márka	58.77		

Hivatalos arfoiyamok

budapesti áru- és értéktözsde 1897. márcz. 22-én.

Magyar aranyjárdék 4%	121.50
Magyar koronajárdék	99.40
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	119.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.45
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	122.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.60
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar uveremény sorsjegy-kölcsön	160.—
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	142.—
Osztrák járdék papírban	102.—
Osztrák járdék ezüstben	102.—
Osztrák járdék aranyban	122.50
Osztrák korona járdék	102.50
1860. osztrák államsorsjegyek	144.—
Osztrák magyar bankrészevény	925.—
Magyar hitelbank részevény	383.25
Osztrák hitelintézeti részevény	364.10
Páris vista	340.—
20 márkás arany	9.51

Német birodalmi márka	57.80
London viste	120.40
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11.74

SZERKESZTOI POSTA.

K. Budapest. A kis rajz egy kicsit elké-
sett, most már inkább — tavaszi séta kellene, de
arra vall, hogy írója ügyes dolgozatokat fog nekünk
küldeni. Szívesen látjuk munkafársaink között. A
kéziratot megőrizzük és elteszük akkorra, mikor
ismét aktuális lesz. Várjuk ígért munkálkodását, kü-
lönösen örömmel vesszük az orosz fordításokat.
Esetleg regénycsarnokunkba, melyben rövidebb be-
széleteket is szoktunk közölni, jól beválnék. Ref-
lektál-e tiszteletpéldányra? Üdvözlét!

Az összes-nek Fűspöki. Ha a bibornok Ő
Eminenciája annyi papot nevezne ki egy plebá-
niára, mint a hányat — persze mindég az összes
hívek nevében — kérnek, ugy, hamar meg-
bánná az »összes«, mert éppen minden pályázó
oda jutna és miből tartanak el aztán őket még
»összesen« is. Ne rázzák addig a fát, mig meg
nem érett a gyümölcse.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

NYILTTÉR.*

Nyilt levél

Biharmegye főorvosa: Dr. Popovics Györgyhöz.

Tisztelt Főorvos Ur!

A megye területén levő gyógyszerárak
múlt évi vizsgálata alkalmával több gyógy-
szertárban, ugy a kezelésem alatt állóban is
szabálytalanságokat is méltóztatott megállapi-
tani. Melyek a kihágási törvény §§-aival ellen-
tétben helyezhetők ugyan, de melyek a vidéki
lakás misériákból erednek.

Főorvos ur nem látva át, hogy a
szegény vidéki gyógyszereszekkel ezen a köz-
egészségügyre hátránnyal nem járó hibákat, jó
akaratu intés és utasítással, mint tiszteletteljes
emlékü elődjei, pótolhatta volna, ellenkezőleg
— a belügyminiszteriumnak jelentést tett.

Ezen alkalomból engedje meg t. Főorvos
ur, hogy a következőket nyilvánosságra hozzam:

A pecze-szöllősi egészségügyi körben 25
évet meghaladólag évi 900 frrtal javadalmazott
kőrorvosi székhely van rendszeresítve. 1895 év
végén e megüresedett kőrorvosi állásra dr.
Barna Ármín választott meg. Egy évi
működése után gondolt egyet és az alispán
urhoz kérvényt adott be, melyben előadta, hogy
P.-Szöllősen az Ő igényeinek megfelelő lakás
nincs, kéri az egészségügyi kőrorvos székhelyét
Nagyváradra át helyezni. P.-Szöllős képviselő
testülete hiába fejezte ki, hogy dr. Barna va-
lólanságot állit, mert igenis P.-Szöllősen több
uri lakás üresen áll rendelkezésére az orvos-
nak. Az alispán ur P.-Szöllős képviselő testü-
letének hitelt érdemlő e nyilatkozatával szem-
ben, vizsgálatot el nem rendelve 1896. év vé-
gével 29,205 sz. a. az 1876. XIV. tcz. 144
§-ára való hivatkozással határozatot hozott és
a p.-szöllősi egészségügyi kör székhelye 8 nap
alatt berepült Nagyváradra.

P.-Szöllős képviselőtestülete fellebbezéssel
élt, melyre a megyei közigazgatási bizottság
azon határozatot hozta, hogy »mindaddig, mig
a község megfelelő orvos-lakásról nem gondos-
kodik, az alispán határozatát nem érvényte-
leníti«.

A jó p.-szöllősiek felvettek 8000 frt köl-
csönt és csináltattak egy kényelmes uri lakást,
mely áll 5 tágas szoba, előszoba, honyha, ka-
mara, cselédszoba, istálló, kocsiszin, egy kisebb
és egy nagyobb kertből.

Jelentésüket megtették, hogy ime a megyei
közigazgatási bizottságnak rendelete követke-
zésében az orvos lakás kész és kéri most már
az orvost székhelyére kirendelni. E hat hónap
előtt tett jelentés daczára dr. Barna most is
Nagyváradon lakik.

Tisztelt megyei Főorvos Ur! Az 1876. évi

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

XIV. t. cz. 144. §-át azt hiszem méltóztatik ismerni, mely szószerint ezt mondja: „Azt, hogy a körorvos melyik községben lakjék, annak fizetéséhez az egyesített községek mily mérvben járuljanak és a válasziásra nézve mily arányban vegyenek részt, a képviselőtestületek és a járási tisztviselő meghallgatása mellett esetről-esetre az alispán határozza meg. Ennek a §-nak az intenciója félre nem magyarázható, hogy: csak az *egészségügyi kör községei* közt enged jogot az alispánnak válogatni. És alispán ur épen §-ra hivatkozva indult ki, s hozta meg határozatát.

Megemlítem itt, hogy dr. Barna beköltözvén Nagyváradra, egy a körorvosi állással össze nem férhető állást: a *kerületi betegsegélyező* pénztár orvosi állását is functionálja. A mennyiben a betegsegélyező egyesület határozottan azt írja elő, hogy orvosa Váradon tartozik lakni, viszont az 1886. évi XXII. t. cz. 63. és 76. §§-ai is azt írják elő, hogy a körorvosok egészségügyi területükön tartoznak lakni.

Tizenöt hónap mult el azon idő óta, hogy a p-szöllői egészségügyi körorvos nélkül van, de azért az orvos tartási díjakat fizeti dr. Barnának.

Ezzel kapcsolatosan felemlítem, hogy Pecze-Szöllősön gyógyszerész is van, melyet 1892-ben a belügyminiszter, Bihar megye közigazgatási bizottságának azon indoklására engedélyezett, hogy bár Pecze-Szöllős kicsi (89 ház) a vidék nagyobbára román lakossága szegény, mégis a p-szöllőshöz közel fekvő Püspök- és Félix-fürdők a gyógyszerészert fenntartását biztosítják. Alig nyílt meg e gyógyszerész, már ugyanazon évben a Püspök-fürdő orvosa. 1896-ban pedig t. főorvos ur véleményére a Félix-fürdő orvosa is kézi gyógyszerész tarthatására nyertek jogot. A p-szöllői gyógyszerésztartat fenntartani hivatott vidék kellő közepébe tehát 2 oly orvos telepített be, kik gyógyszeres kiszolgálására is lejjogosítottak. — Végső csapásként ugyancsak 1896-ban az egészségügyi kör orvosának is a törvény világos rendelkezése ellenére engedély adatott, hogy székhelyét Nagyváradra tegye át.

Kérdem t. Főorvos urat, hogy ezen botrányos és törvénytelen állapotokért valjon ki a felelős?

Felelek:

A törvényben gyökerező polgári jogokkal szemben elkövetett a valóságban létező e súlyos sérelmekért a közegészségügyekben Bihar megye területén t. Főorvos ur a felelős; a közigazgatásnak e tárgyban le- és felfelé a t. Főorvos ur a tanácsadója . . .

Ismerje be Főorvos ur, hogy megyénk derék alispánja, midőn a p-szöllői egészségügyi körorvosi székhelyének kérdésében a törvénynyel ellentétben döntött. Főorvos urnak kötelessége lett volna az alispán urat tévedésére figyelmeztetni s határozatának vissza vonását tanácsolni. De Főorvos ur ezt nem tette. Tehát tagadhatatlanul mulasztást követett el. Sőt most midőn 15 hónap óta indokolatlanul a p-szöllői egészségügyi kör és gyógyszerész orvos nélkül van, most sem mutatkozik hajlandónak, hivatásának megfelelőleg intézkedni.

Helyes.

Mi vidéki gyógyszerészek kihágási vétséget követtünk ugyan el, ami a közegészségügy hátrányára nem vezethető — és ezért büntetve leszünk.

De a fent előadottak szerint az is kétségtelen, hogy Főorvos ur a közegészségügy hátrányára mulasztást követett el.

Mint legigazabb forum: a közvélemény előtt, azon kérdést intézem t. Főorvos urhoz, hogy mi véleményben van saját személye felől, akkor, mikor Magyarország immár az alkotmányosság színvonalán a legloyálisabb törvényformákban biztosítja az ország lakosainak polgári jogaikat, s e törvények jogkörét épen Főorvos ur lépi át, ki örködni hivatott arra, hogy alkotmányos törvényeink, ez esetben a közegészségügyiek, a suverén állam méltóságához méltóan sértetlenül hajtassanak végre és megfelelőleg őriztessenek ellen?

Melyek után remélni merem, hogy a p-szöllői orvosi székhely kérdésében sürgősen intézkedni méltóztatik, mert ha nem, tovább megyek.

Stankovits Ferencz,

pecze-szöllői gyógyszerész.

Jelzálogkölcson

filoxera által elpusztított szőlők ujonni befásítására 5 $\frac{1}{2}$ %, termő szőlőkre 5%, városi és nagyközségbeli házakra 5 és 6%-ra.

Földbirtokra:

65 évi törlesztésre	4 $\frac{3}{4}$ %,
63 $\frac{1}{2}$ „ „ „	4 $\frac{1}{4}$ %,
50 évi törlesztésre	5 %,
30—40 évi törlesztésre	6 %,
20—30 évi törlesztésre	7% mellett

ajánl és felvilágosítást nyújt 20 kr. válsz bélyeg ellenében Horváth Ede
64 8—0 Pilis-Csabán.

Vetés ideje: Augustus és szeptember.
Ültetés távolsága: 15—20 cm.
Talaj minőség: jól trágyázott.

Mauthner-féle magvak.

Aussaatzeit: August und September.
Pflanzweite: 15—20 Cm.
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

A MAUTHNER-féle

hirneves

konyhakerti- és virágmagvak

zárt és hatóságilag védett csomagokban törvényesen bejegyzett

medve-védjeggyel

valamennyi nagyobb

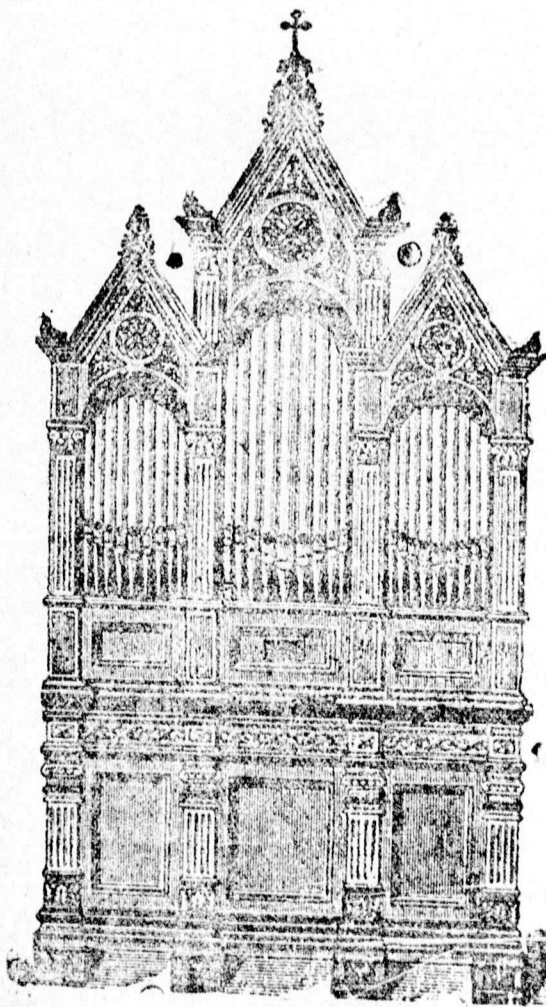
fűszer és vaskereskedésekben

kaphatók.

A Budapesten Andrassy-ut 23. szám a. létező **Mauthner Ödön** cég csakis **olyan csomagoknál** vállal teljes jótállást egészen **friss és valódi** magvakért, a mely csomagok **ragasztva, a medve-ábrával és a Mauthner névvel** jelölve, ugy a mint a mellékelt rajz is mutatja. 21—22

FRIEDL LIPÓT

ORGONA, ZONGORA ÉS HARMONIUM MŰÉPÍTÉSZ
Nagyváradon, Szent-János-utca 332. szám alatt.

Miután czégem közel **20 évi** főállását elérte, mely idő alatt **16-nál több új orgonát** építettem s számos javításokat eszközöltem.

Mint eddig ugy ezután is főtrekvésem leendő jó, szolid és lelkiismeretes munka által a n. é. megrendelő közönség megelégedését kiérdemelni.

Kiválóan a főtisztelendő papság becses figyelmébe ajánlom **templomi orgonák** készítésére a legjobbnak bizonyult **pneumatikus** vagy **mechanikus** szerkezettel a leglelkiismeretesebben készitek.

Ugyisintén **fis-harmoniumokat** készitek tetszés szerinti változatokkal. Különböző árban.

Saját felügyeiletem mellett eddig Bal-maz-Ujváros, Furta, Esztár, Fűzes-Gyarmat és Komádi egyházközség részére a legnagyobb megelégedésre készítettem új orgonákat.

Készítményeim több kiállításon lettek **kitüntetve.**

Szives pártfogást kérve
102 1—10 tisztelettel

FRIEDL LIPÓT,

orgona és zongora műépítész.